

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas

Een snoepwinkel voor de liefhebber van bijzondere bolgewassen. Zo was de inzending van Kwekerij De Schüllhorn uit Anna Paulowna het beste te omschrijven. Tijdens de wekelijkse KAVB-keuring van maandag 17 februari 2014 stalde het bedrijf een prachtig sortiment uit met een hele mooie variatie aan *Iris reticulata* en aanverwante soorten en selecties. Een ander stevig element in de inzending vormde het geslacht *Fritillaria*. Met als een van de blikvangers *Fritillaria pinardii* 'Ole Sonderhausen'. De naam van deze selectie is een eerbetoon aan een echte Fritfan.

VOGELS

Maar wie was deze Fritfan dan? Hij behoort niet tot de bekende botanici van de twintigste eeuw, zoals Brian Mathew, Janis Ruksans, Graham Duncan of Christopher Grey-Wilson. En toch is hij vernoemd in een sierlijke voorjaarsbloei.

Ole Sonderhausen werd geboren op 15 juni 1926 in Denemarken. De natuur was een vanzelfsprekend onderdeel van zijn opvoeding. Zijn vader hield zich bezig met de veredeling van rozen. Ole werd op twaalfjarige leeftijd al actief lid van de Deense ornithologische vereniging, waar vogels van allerlei pluimage centraal stonden. Zijn echtgenote Gitte was ook lid en hun gedeelde passie leidde tot een gedeeld leven. Zijn werk voor een biochemisch bedrijf kon hij combineren met de liefde voor de natuur. Samen met zijn vrouw werden reizen ondernomen naar vooral het Middellandse gebied. Daarbij behoorde Turkije tot zijn favoriete landen. Vogels waren aanvankelijk de reden om te reizen, maar wie oog heeft voor het ene deel van de natuur kan ook zo maar enthousiast worden voor een of meer andere delen. De vogels leidden tot de planten bij Ole Sonderhausen. En landen als Turkije, Griekenland en Cyprus hebben op dat gebied meer dan voldoende te bieden. Binnen die planten kregen vier bolgewassen zijn speciale aandacht: *Galanthus*, *Crocus*, *Cyclamen* en *Fritillaria*. Alle vier komen volop voor in deze regio. Als afgestudeerd veredelaar wist hij goed hoe gevarieerd de natuur kan zijn. Die oplettendheid leidde in juni 1977 tot een artikel in het Bulletin van The Alpine Garden Society over de vierde tulpenspecies van Kreta. Hij zag voldoende verschillen tussen de drie al bekende soorten van Kreta en een vierde soort om daar nader onderzoek naar te doen. Op basis van uiterlijke kenmerken en chromosoomonderzoek stelde hij vast dat het hier om *Tulipa doerfleri* ging.

BEHOUD

Ole Sonderhausen legde door de jaren heen ook een verzameling aan van de genoemde geslachten. Ze kregen allemaal een eigen code,

Fritillaria pinardii 'Ole Sonderhausen'

Fritfan

Het hele jaar door is in de KAVB-keuringszaal een zeer gevarieerde hoeveelheid bol- en knolgewassen te zien. In de rubriek Nauwkeurig wordt op een van die gewassen ingegaan. Dit keer is dat *Fritillaria pinardii* 'Ole Sonderhausen'.

die begon met OS, daarna # en dan een volgnummer. Zo was OS#1 *Colchicum macrophyllum*, gevonden op Rhodos. Op 10 april 1977 vond hij een selectie van *Fritillaria pinardii* in Turkije, op 1.300 meter hoogte, 32 kilometer van Küthaya. De soort *Fritillaria pinardii* staat al sinds de beschrijving van Boissier in 1846 bekend als een variabele species. De kleur en de hoogte kunnen sterk uiteenlopen. Volgens Pratt en Jefferson-Brown komen donkere typen voor in het zuidoosten van Turkije, terwijl geelgroene en bruine typen in het noordoosten zijn te vinden. Het exemplaar dat hij meenam naar Denemarken kreeg als code OS#477. Opvallende kenmerken waren de geringe lengte, de wat spitsere bloemblaadjes en het mooie contrastrijke geelgroene randje langs het bruinrode buitenbloemblad. Net als al die andere soorten plantte hij deze aan in zijn tuin en kweekte hij ze zorgvuldig voort. Hij wilde voorkomen dat soorten uit de natuur zouden verdwijnen en probeerde op deze manier ze in stand te hou-

den. Gaandeweg wisten steeds meer liefhebbers de weg naar zijn kwekerij te vinden.

EERBETOON

Zijn liefde voor *Fritillaria* was groot, maar een sterke drang om veelvuldig te publiceren had hij, bescheiden als hij was, niet. Pas in 1992, een jaar na zijn pensionering, startte hij met het schrijven van *A Fritillaria Anthology* in twee delen voor het Journal van de Scottish Rock Garden Club. Het was de bedoeling dat Sonderhausen beide delen zou schrijven. Op 11 augustus 1992 kwam er echter een einde aan zijn leven. Botanicus Kit Tan maakte het tweede deel van de reeks af, dat eind juni 1992 verscheen. Na zijn overlijden kwam een deel van de collectie terecht bij de Botanische Tuin van Göteborg. Henrik Zetterlund van deze botanische tuin selecteerde uit de pot met OS#477 een opvallend sterke plant, die hij de naam gaf van de vinder. Zo leeft de naam van een echte Fritfan voort.